

Міністерство освіти та науки України
Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова Вченої ради факультету
педагогіки та фінансово-економічної
діяльності

 Наталія МИСЛІЦЬКА

«12» лютого 2024 р.

Факультет педагогіки та фінансово-економічної діяльності

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

Для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітнього ступеня «Бакалавр»

Вінниця – 2024

Програма комплексного державного екзамену затверджена Вченою радою факультету педагогіки та фінансово-економічної діяльності «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» (Протокол № 4 від «12» лютого 2024 р.)

Програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри фінансово-економічних дисциплін (Протокол № 6 від 17 січня 2024 р.)

Рецензенти:

Польова О.Л., доктор економічних наук, професор Вінницького національного аграрного університету

Майданик О.В., декан факультету педагогіки та фінансово-економічної діяльності, викладач вищої категорії КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Укладачі:

Євдокимова Н.В., к.е.н. завідувач кафедри фінансово-економічних дисциплін КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Лимар О.Ф., викладач вищої категорії кафедри фінансово-економічних дисциплін КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Програма комплексного державного екзамену спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» факультету педагогіки та фінансово-економічної діяльності, - Вінниця, КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», 2024 р. – 26 с.

ВСТУП

Комплексний державний екзамен є специфічною формою контролю за навчально-пізнавальною діяльністю студентів, оскільки дає майбутнім бакалаврам чітке уявлення про результати їхньої праці, сприяє формуванню адекватної самооцінки, націлює на роботу над собою, на повсякденне самовдосконалення. Отже, комплексний державний екзамен має не лише навчальний, але й виховний характер. Він спрямований на те, щоб переконати молодого фахівця в необхідності систематично продовжувати освоєння тієї чи іншої навчальної дисципліни і після складання екзаменів.

Безумовно, комплексний державний екзамен має враховувати характер і завдання освіти, специфіку навчального предмету і завдань, які він виконує у підготовці спеціалістів. Одночасно він тісно пов'язаний з характером і організацією навчального процесу.

Екзамени відрізняються від усіх інших форм перевірки двома особливостями: переважанням у них контрольної функції і спрямованістю на перевірку теоретичних та практичних знань студентів.

Комплексний державний екзамен порівняно з семестровими екзаменами, проводиться на комплексній основі, яка утворюється в результаті вивчення окремих навчальних дисциплін. З урахуванням цього будується питання комплексного державного екзамену.

В процесі вивчення курсу майбутні бакалаври повинні знати та вміти:

- об'єктивні передумови виникнення, суть, функції, характерні ознаки фінансів;
- структуру фінансової системи і принципи її побудови;
- суть, функціональні ланки, умови результативності, тактику і стратегію фінансової політики;
- соціально-економічну природу, елементи, принципи організації і функціонування податкової системи;
- основи організації регіональних фінансів;
- суть, форми, види страхування, сегменти і проблеми функціонування страхового ринку в Україні;
- визначальні риси фінансів підприємств, джерела формування та напрямки використання фінансових ресурсів підприємств різних форм власності та господарювання;
- об'єктивні засади, структуру, інструменти фінансового ринку;
- теоретико-практичні основи використання фінансів у сфері зовнішньоекономічних відносин.
- чітко обґрунтовувати понятійно-термінологічний апарат дисципліни;
- вживати заходів, щодо зміцнення фінансової стійкості і платоспроможності суб'єктів підприємництва на основі використання різних форм і видів страхування;
- здійснювати облік довгострокових, короткострокових та інших

зобов'язань;

- джерела погашення податкових зобов'язань платником;
- сутність обігових коштів;
- порядок видачі кредитів;
- проводити розрахунки безготівковим шляхом;
- документально оформлювати безготівкові розрахунки;
- розраховувати суми податків що підлягають сплаті;
- сутність та необхідність податків;
- роль системи оподаткування та принципи оподаткування;
- пільги в оподаткуванні ПДВ;
- призначення податкового контролю;
- поняття податкового боргу та податкової застави;
- уникати подвійного оподаткування;
- розраховувати податок на прибуток;
- обчислювати ПДВ;
- розрізняти загальнодержавні та місцеві податки;
- нараховувати суми місцевих податків, які підлягають сплаті;
  - склад і структуру видатків бюджету ;
  - склад і структуру доходів бюджету;
- форми і методи фінансового забезпечення роль системи оподаткування та принципи оподаткування;
  - закладів соціальної сфери, оборони та управління;
  - роль державних кредитів;.
  - проаналізувати бюджет держави;
  - застосовувати діючу законодавчу базу при виконанні розрахунків до бюджету.

Зміст державного екзамену є систематизованим переліком екзаменаційних питань із окремих дисциплін.

Матеріал посібника не містить готових відповідей на питання. Його призначення - допомогти випускникам оновити, систематизувати та поглибити набуті знання, навички і уміння, сформулювати оптимальний спосіб їх представлення. Водночас студент може використовувати під час підготовки до державних екзаменів інші матеріали, включаючи нові книги, публікації в періодичній літературі.

ОКРЕМІ ДИСЦИПЛІНИ

Податкова система

З одного боку, податки є основним інструментом реалізації розподільної функції фінансів і одним з головних каналів поповнення доходної частини державного бюджету. З іншого боку, виважена і науково обгрунтована податкова політика щодо запровадження пільг чи надання переваг в оподаткуванні є вагомим регулятором підприємницької діяльності в усіх сферах економіки. Основною метою курсу є: формування системи теоретично-практичних аспектів податкової системи, організації роботи фіскальних органів, визначення, узгодження та сплати податкових зобов'язань, реалізації стратегії добровільної сплати податків, порядку обчислення, декларування та погашення податкових зобов'язань з основних податків та зборів.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування у студентів знань з питань теоретичних та організаційних основ оподаткування, засад реалізації податкової політики та побудови податкової системи держави; вивчення структури фіскальної служби України; опанування методики розрахунків та порядку сплати податків та зборів юридичними та фізичними особами; відповідальності за порушення податкового законодавства та способів ухиляння від сплати податків; набуття навичок заповнення податкової звітності; розвиток податкової культури; набути навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності.

В процесі вивчення дисципліни студенти повинні:

- дослідити класифікацію податків та джерела їх сплати;
- ознайомитися з об'єктами, суб'єктами оподаткування та податковою політикою держави;
- засвоїти права та обов'язки платників податків, а також контролюючих органів;
- вміти застосовувати податкові пільги та розрізняти способи ухиляння від сплати податків;

Набути навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності на робочому місці;

- вміти розраховувати суми податкових зобов'язань;
- обчислювати суми штрафних санкцій;
- вміти заповнювати податкові декларації.

Компетентності.

1. Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

2. Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК 03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК 05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері фіскального, монетарного регулювання та регулювання фінансового ринку.

ФК 08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та підвищувати свою професійну підготовку.

3. Результати навчання

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти **набувають умінь та навички:**

ПР 03. Визначати особливості функціонування сучасних освітніх та національних фінансових систем та їх структури.

ПР 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР 05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР 12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР 16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР 21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Банківська справа

Основою сучасної економіки є банківська система. Міцні і фінансовотстійкі банки означають стабільну економіку і, навпаки, банкрутство банків, неповернені кредити, непоплачені проценти — все це ослаблює банківську систему і говорить про хворобу економіки.

Основною метою курсу є: формування системи знань у банківській галузі, формування економічного мислення, закріплення знань банківської

термінології, вироблення навичок аналізу, розуміння світових теоретичних і практичних здобутків по банківській проблематиці, застосування економічних положень для розгляду актуальних проблем української економіки, забезпечити теоретичні та практичні вміння підготовка спеціалістів у банківській діяльності.

Головне завдання навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів знань з питань вивчення сутності, цілей і засад ведення банківської справи; вивчення методів проведення банківських операцій та надання банківських послуг; аналізу та обліку банківської діяльності.

Завданнями навчальної дисципліни є :

- дослідити економіко-правові аспекти діяльності банківської системи; тенденції розвитку банківських послуг і проведення банківських операцій;
- оволодіти глибокими знаннями з питань методології дослідження функціонування народного господарства країни;
- засвоїти суть, значення, будову, класифікацію, порядок створення та функціонування банківських установ України;
- вміти розрізняти та виконувати банківські операції, знати їх законодавчу базу;

Набути навичок практичного використання теоретичних знань у практичній діяльності на робочому місці;

- дослідити суть та функції фінансових посередників;
- визначити основні риси банківської системи;
- проаналізувати сутнісні риси банківської інфраструктури, менеджменту та безпеки;
- розкрити природу банківського капіталу та банківських операцій;
- визначити місце інтернет банкінгу;
- розглянути проблеми фінансової стабільності, банківської кризи та банківського нагляду;
- з'ясувати шляхи залучення банками коштів;
- простежити етапи фінансового моніторингу.
- знати шляхи залучення банками коштів.

Компетентності

1. Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватись з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

2. Фахові компетентності:

ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів

господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ФК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері фіскального, монетарного регулювання та регулювання фінансового ринку.

ФК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ФК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

ФК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та підвищувати свою професійну підготовку.

1. Результати навчання

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти *набувають уміння та навички:*

ПР 01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, практично-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР 02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР 05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Фінанси

Дисципліна «Фінанси» передбачає оволодіння знаннями та практичними навичками, що дозволяє майбутнім фахівцям об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються у суспільстві, розуміти суть і тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних, міжнародних фінансів та фінансів суб'єктів підприємницької діяльності.

Мета: формування спеціальних знань та вмінь з функціонування фінансів та їх впливу на соціально-економічний розвиток суспільства, дослідженні проблем розвитку та сучасного стану фінансової системи держави, порядку формування та використання фондів фінансових ресурсів, які забезпечують функціонування кожної окремої її складової.

Завдання: створення цілісної системи знань про суть і форми прояву фінансів, механізм функціонування фінансових відносин та їх оптимізацію у суспільстві, склад і структуру фінансової системи, засади формування і функціонування її сфер та ланок, повноваження фінансових органів та інститутів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни фахівець з фінансів повинен:

знати: суть, функції і складові фінансів, історію розвитку фінансової науки, будову та основні ланки фінансової системи, принципи і завдання фінансової політики, основні ланки державних фінансів, організацію фінансів підприємницьких структур, складові фінансового механізму, оподаткування і страхування як специфічні підсистеми фінансів, призначення та структуру фінансового ринку, теоретичні основи фінансового менеджменту та економічну природу міжнародних фінансів;

вміти: показати роль фінансів у системі відтворення; проводити аналіз сучасної фінансової політики держави та виявляти її вплив на економіку; будувати моделі фінансових відносин та управління фінансовою системою, визначати джерела фінансових ресурсів підприємств і держави, розкрити взаємозв'язок фінансів держави, підприємств і населення; виявити фактори формування фінансового результату підприємства; моделювати грошові потоки в сферах державних фінансів та в страхуванні; аналізувати державний бюджет; будувати грошові потоки у сфері міжнародних фінансів та фінансового ринку.

Компетентності

1. Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

2. Фахові компетентності:

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

3. Результати навчання

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Страхування

Мета: оволодіння майбутніми фахівцями теоретико-методичними та практичними навичками забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страховому захисті, а також формування знань щодо змісту та організації роботи страховиків.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент має:

знати: сутність страхування, об'єкт та суб'єкти страхування; методи організації роботи страховика щодо страхового захисту; порядок укладання та ведення страхової угоди; організація страхування життя і пенсій; особливості страхування від нещасних випадків; форми та види медичного страхування; види страхування майна та відповідальності підприємств; страхування майна і відповідальності громадян; стан та порядок проведення сільськогосподарське страхування; порядок проведення страхування технічних ризиків; переваги страхування фінансово-кредитних ризиків; автотранспортне страхування;

вміти: застосувати свої теоретичні знання на практиці; вміти укладати страхову угоду; правильно розраховувати розмір страхової суми, страхового платежу, страхового відшкодування залежно від системи страхової відповідальності.

Компетентності

1. Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

2. Фахові компетентності:

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

3. Результати навчання

Під час лекційних, практичних занять та виконанні самостійної роботи студенти *набувають уміння та навички*:

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

Гроші та кредит

Дисципліна «Гроші та кредит» передбачає оволодіння знаннями об'єктивних законів грошового обігу, мети, завдань та методів державного регулювання сфери грошово-кредитних відносин, практичними навиками у сфері грошово-кредитних відносин у суспільстві та закономірностями її розвитку і функціонування.

Мета: вивчення теоретико-методологічних засад і організаційно-правового механізму функціонування в ринковій економіці грошей, кредиту і банків.

Завдання: теоретична і практична підготовка студентів з питань функціонування грошової та кредитної систем та шляхів розв'язання завдань, що стоять перед відповідними державними установами в ході регулювання грошового обігу та кредитних відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни фахівець з фінансів повинен:

знати: сутність, функції, концепції грошей і кредиту та їх роль у ринковій економіці; закономірності та специфіку функціонування грошового ринку як теоретико-методологічної бази державної монетарної політики, закономірності розвитку і функціонування валютного ринку; структуру та практичні засади функціонування грошової системи, основи побудови банківської системи та операцій банків; причини та закономірності розвитку інфляційних процесів, а також методи державного регулювання інфляції; особливості функціонування та інструментарій небанківських фінансових посередників, цілі та основні напрями діяльності міжнародних валютно-кредитних установ.

Вміти: здійснювати порівняльний аналіз існуючих теоретичних концепцій та теорій грошей та кредиту; об'єктивно оцінювати економічні процеси, які відбуваються в суспільстві, аналізувати стан та перспективи розвитку системи фінансового посередництва; оцінювати вплив грошово-кредитної сфери на соціально-економічні процеси; аналізувати процеси, що відбуваються на грошово-кредитному ринку, у тому числі щодо грошово-кредитної політики центробанку.

Компетентності

1. Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

2. Фахові компетентності:

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури

ФК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері фіскального, монетарного регулювання та регулювання фінансового ринку.

ФК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК10. Здатність визначати, обгрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та підвищувати свою професійну підготовку.

3. Результати навчання

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, практично-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Вимоги до комплексного державного екзамену за фахом.

На основі здачі комплексного державного екзамену державна екзаменаційна комісія вирішує питання щодо присвоєння студенту відповідного ступеня. В процесі складання комплексного державного екзамену студенти демонструють отримані під час навчання знання, вміння та навички.

До складання комплексного державного екзамену допускаються студенти, що повністю виконали навчальний план з усіх видів теоретичного та практичного навчання.

Для здачі комплексного державного екзамену розробляється програма, яка затверджується на засіданні випускової кафедри.

Питання екзаменаційних білетів до комплексного державного екзамену розробляються викладачами кафедри фінансово-економічних дисциплін та затверджуються протоколом засідання випускової комісії.

Комунальний заклад вищої освіти «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж» забезпечує дотримання правил проведення комплексного державного екзамену:

- інформаційна та психологічна підготовка студентів до екзамену;

– зв'язок внутрішнього поточного педагогічного контролю з єдиною галузевою системою атестації та ліцензування фахівців;

– дотримання вимог секретності при складанні, зберіганні та використанні екзаменаційних білетів.

Під час здачі комплексного державного екзамену студентам дозволяється користуватися такими матеріалами: планом рахунків бюджетних установ, планом рахунків банківських установ, бланками бухгалтерської фінансової звітності, бланками податкової звітності.

На комплексному державному екзамені студент готує усну доповідь, яка не повинна перевищувати 20 хвилин. Після відповіді члени державної кваліфікаційної комісії задають питання студенту. Секретар державної комісії веде протокол, де фіксує запитання членів ДЕК та коротку характеристику відповіді студента на кожне питання.

Результати комплексного державного екзамену оцінюються за 100 бальною системою.

При оцінюванні знань студентів враховується:

- ✓ зміст та логічність відповіді;
- ✓ зв'язок теоретичних положень з практикою;
- ✓ використання нормативно-правової бази;
- ✓ зв'язність відповіді і грамотність мови;
- ✓ вміння викладати думки;
- ✓ володіння науковою термінологією;
- ✓ теоретична та практична підготовка з усіх дисциплін.

Результати комплексного державного екзамену оголошуються в день проведення державної атестації після оформлення протоколу засідання ДЕК.

Комплексний кваліфікаційний екзамен за фахом складається з 60 теоретичних питань та 20 практичних завдань.

Перелік питання до комплексного державного екзамену:

З курсу «Гроші та кредит»:

1. Економічна сутність грошей. Історичні аспекти зміни форм грошей та їх характеристика. Функції грошей та механізм їх взаємодії.

2. Сутність та структура грошової системи, основні її елементи. Види грошових систем та їх еволюція. Становлення та розвиток грошової системи України.

3. Сутність, причини, наслідки та види інфляції. Показники вимірювання інфляції. Особливості та етапи розвитку інфляційних процесів в Україні.

4. Сутність валюти та її класифікація. Валютний курс. Світова валютно-фінансова система та її еволюція. Валютне регулювання і валютний контроль як інструменти стабілізації валютної політики в Україні.

5. Теорії кредиту. Необхідність, суть та функції кредиту. Види кредитів та їх характеристика.

6. Загальні ознаки та функції фінансового посередництва. Поняття і структура фінансово-кредитної системи. Основні види небанківських фінансових інститутів та їх розвиток в Україні.

7. Роль, значення та організація діяльності центральних банків. Грошово-кредитна політика Національного банку України та її роль у стабілізації економіки України.

8. Міжнародний валютний фонд і його діяльність в Україні. Світовий банк як група кредитно-фінансових установ та основні його напрямки співробітництва з Україною.

9. Агрегати грошової маси, швидкість обігу грошей, банківські відсотки.

З курсу «**Страховання**»:

1. Об'єктивна необхідність страхового захисту, суть, функції, принципи та роль страхування в сучасному суспільстві.

2. Поняття ризику та особливості цього поняття. Види ризиків. Класифікація ризиків.

3. Сучасний стан страхового ринку. Структурні елементи страхового ринку та взаємозв'язки між ними.

4. Страхова компанія як необхідний суб'єкт страхового ринку, її роль та місце на страховому ринку. Організаційні форми та типи страхових компаній, їх характеристика.

5. Страхування життя як найважливіша підгалузь особистого страхування. Обсяг страхової відповідальності та контингент страхувальників та застрахованих.

6. Засади страхового захисту життя, здоров'я, працездатності громадян від нещасних випадків. Обов'язкові та добровільні види страхування від нещасних випадків.

7. Необхідність та умови впровадження системи медичного страхування. Особливості проведення добровільного та обов'язкового медичного страхування.

8. Страхування майна юридичних осіб: основні види ризиків, об'єкти, умови страхування та відшкодування збитків.

9. Страхування майна фізичних осіб: об'єкти й основні умови страхування. Види страхування майна фізичних осіб.

10. Сутність страхування відповідальності як галузі страхової діяльності. Об'єкти та умови страхування відповідальності.

11. Поняття та види страхування цивільної відповідальності. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного автомобільного транспорту.

12. Особливості організації страхового захисту майна сільськогосподарських підприємств. Умови страхування врожаю сільськогосподарських культур, багаторічних насаджень та тварин.

13. Необхідність та значення страхування технічних ризиків. Види страхування від технічних ризиків.

14. Засади страхового захисту фінансових ризиків. Умови добровільного страхування фінансових ризиків.

15. Сутність страхування кредитних ризиків. Види страхових послуг, що забезпечують страховий захист майнових інтересів кредиторів.

16. Сутність та необхідність автотранспортного страхування. Добровільне страхування автомобільних транспортних засобів.

17. Престраховання як предмет безпосередньої діяльності страхової компанії. Сутність, функції та методи перестраховання.

18. Співстрахування: сутність та особливості, механізм його застосування.

19. Характеристика доходів та витрат страхової компанії. Фінансові результати діяльності страховика.

20. Формування та розміщення страхових резервів які забезпечують фінансову стійкість страхових компаній.

З курсу «Фінанси»

1. Фінансова наука і її структура. Предмет і методи фінансової науки. Моделі фінансових відносин у суспільстві.

2. Економічні передумови виникнення фінансів. Фінанси як специфічна форма суспільних відносин, їх взаємозв'язок з іншими елементами економічної системи.

3. Сутність фінансів та їх функції. Об'єкти та суб'єкти фінансових відносин. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин.

4. Сутність фінансової системи і принципи її структурування. Внутрішня будова фінансової системи.

5. Організаційна структура фінансової системи держави. Державне регулювання фінансових відносин. Система управління фінансами в Україні.

6. Сутність, види і значення фінансової політики. Складові фінансової політики держави.

7. Поняття фінансового механізму і роль у реалізації фінансової політики. Методи, важелі та інструменти фінансового механізму.

8. Поняття та система фінансового права. Правове регламентування фінансових відносин та фінансової діяльності.

9. Місце і роль бюджету в загальній системі фінансових відносин. Структура державного бюджету. Доходи та видатки державного бюджету.

10. Бюджетний устрій і бюджетна система. Структура бюджетної системи України. Принципи побудови бюджетної системи України та їх характеристика.

11. Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Форми державного кредиту.

12. Економічний зміст державного боргу. Структура державного боргу та механізм його формування.

13. Сутність місцевих фінансів та причини їх виникнення. Функції місцевих фінансів. Доходи та видатки місцевих бюджетів.

14. Система централізованих фондів цільового призначення. Джерела формування доходів та напрямки видатків державних соціальних фондів.

15. Основи організації фінансів суб'єктів господарювання. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання.

16. Фінансові ресурси домогосподарств та їх структура. Бюджет домогосподарств. Джерела формування та напрямки використання фінансових ресурсів домогосподарств.

17. Сутність, призначення та структурування фінансового ринку. Характеристика суб'єктів фінансового ринку. Фінансові інструменти як об'єкти фінансового ринку.

18. Поняття та значення фінансового менеджменту. Види фінансового менеджменту.

19. Фінансова безпека: поняття і місце в системі економічної безпеки. Механізм забезпечення фінансової безпеки держави.

20. Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів. Фінанси міжнародних організацій та інституцій.

З курсу «*Банківська справа*»

1. Активні та пасивні операції комерційних банків

2. Відкриття та ведення рахунків в національній валюті. Касові операції банків.

3. Банківські ресурси, типи залучення коштів.

4. Банківське регулювання і нагляд банківської системи.

5. Банківська безпека.

6. Інтернет- банкінг.

7. Операції комерційних банків з пластиковими картками.

8. Порядок та облік операцій з інкасації готівки

9. Вимоги до оформлення платіжних документів, чеків, касових документів, акту інвентаризації грошей в касі та супроводжувальної відомості до сумки з готівкою

З курсу «*Податкова система*»

1. Місцеві податки і збори (види податків та зборів, платники, ставки оподаткування, порядок сплати).

2. Плата за землю: платники податку, ставки податку, об'єкти оподаткування, особливості оподаткування окремих категорій, пільги в оподаткуванні, обчислення і строки сплати земельного податку.

3. Податкова система України: визначення, критерії оподаткування, принципи побудови системи оподаткування, обов'язки та права платників податків, способи ухиляння від сплати податків.

4. Податковий борг та податкова застава (право податкової застави, випадки письмового узгодження, звільнення від податкової застави, розстрочення податкового боргу, умови розірвання договорів, нарахування пені, штрафні санкції).

5. Податковий менеджмент (визначення, об'єкт, функції та мета податкового менеджменту, податкова робота, види перевірок).

6. Сутність і порядок розрахунку мита.

7. Сутність і порядок розрахунку акцизного податку.

8. Сутність і порядок розрахунку податку на додану вартість.

9. Порядок оподаткування операцій з продажу рухомого та нерухомого майна.

Білет до комплексного державного екзамену складається з трьох теоретичних питань та одного практичного питання.

Приклад:

Білет № 10

1. Економічна сутність та особливості фінансів, суспільне призначення та їх функції.

2. Банківська система України: етапи створення, структура банківської системи, функції НБУ, операції НБУ, класифікація комерційних банків.

3. Причини виникнення та джерела покриття бюджетного дефіциту.

4. Задача

Встановити кореспонденцію рахунків по обліку операцій з векселями

Дебет	Кредит	Зміст господарської операції
		Сума номінальної вартості векселя за вирахуванням суми дисконту
		Сума дисконту
		На суму зменшення зобов'язань
		На суму погашення кредиту
		Сума не сплачена по векселю при настанні обумовленого терміну
		Сума спалечено по опротестованому векселю
		На суму заборгованості, що видається сумнівною

Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS

№ з/п	За шкалою ВГПК (в балах)	За шкалою ECTS	За національною шкалою
1.	90-100	A	Відмінно
2.	82-89	B	Добре
3.	75-81	C	Добре
4.	64-74	D	Задовільно
5.	60-63	E	Задовільно
6.	35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
7.	1-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Список рекомендованої літератури

1. Білоусов В. Огляд зарубіжного досвіду у сфері реформування системи пенсійного забезпечення, перспективи для України.// Україна: аспекти праці. - 2004. -№3. - С.15
2. Божидарнік Н. В. Валютні операції : підручник / Н. В. Божидарнік, Т. В. Божидарнік. – К. : Центр учбової літератури, 2013. - 698 с.
3. Василик О. Д. Теорія фінансів: підручник / О. Д. Василик. - К.: НІОС, 2013. – 416 с.
4. Венгер В.В., Коваленко Д. І. Фінанси, гроші та кредит. Теорія та практика: Навчальний посібник. - Київ: Центр учбової літератури, 2019. - 578 с.
5. Внукова Н. Страхування. Навчально-методичний посібник. - Харків: Бурун Книга, 2014. - 371 с.
6. Вовчак О. Д. Гроші та кредит : навчальний посібник / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко, З. Р. Костак. – К. : Центр учбової літератури, 2019. – 424 с.
7. Волосович С. В. Страхування ризиків кредитної сфери: монографія / С. В. Волосович. – К. : КНТЕУ, 2013. – 388 с.
8. Говорушко Т. А. Страхування: навч. посіб. / Т. А. Говорушко. – Львів: Магнолія 2006, 2016. - 328 с.
9. Голюк В.Я. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. – К., 2017. - 340 с.
10. Гончаренко О. В. Міжбюджетні відносини на місцевому рівні в Україні: монографія / О. В. Гончаренко. – К. : Алерта, 2013. – 222 с.
11. Горбач Л. М. Страхування: Підручник. – К.: Кондор – Видавництво, 2016. – 544 с.
12. Гроші та кредит [Електронний ресурс] : підручник / О. В. Дзюблюк, Б. П. Адамик, Г. Р. Балянт [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - 892 с.
13. Дербенцев В. Особливості інфляційних процесів в Україні//Вісник КНЕУ. -2001.-№1.-С. 11-23.
14. Дьячкова Ю. М. Страхування : навч. посібник / Ю. М. Дьячкова. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 240 с. 41
15. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000р. № 2121-III зі змінами і доповненнями від 20.09.2001 р. № 2740-III //http://www.rada.gov.ua. або: Додаток до "Вісника НБУ" „Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності". -2001. -№ 1.
16. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 р. № 2121-III зі змінами.
17. Закон України “Про Національний банк України” від 20.05.1999 р. № 679-XIV зі змінами.
18. Закон України “Про обіг векселів в Україні” від 05.04.2001 р. № 2374-III зі змінами.

19. Замкова Н. Л. Державні фінанси: навч. посібник /Н. Л.Замкова, І. В. Гнидюк, Ю. А. Романовська. - В.: ВРВ ВТЕІ КНТЕУ, 2015. - 464с.
20. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навчальний посібник. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
21. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затверджена Постановою Правління НБУ від 21.01.2004 р. № 22 зі змінами.
22. Інтернет-сайт Ліги страхових організацій України. URL: <http://uainsur.com>
23. Інтернет-сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
24. Інтернет-сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
25. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика: навч. посібник / Д. І. Коваленко. – 3-е видання. - К. : Центр учбової літератури, 2019. - 352 с.
26. Козьменко О. В. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації: монографія / О. В. Козьменко, С. М. Козьменко.– К. : Ліра-К, 2015. – 389 с.
27. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності : навчальний посібник для студентів / Т. Д. Косова. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 486 с.
28. Меглаперідзе А. С. Фінанси : навч. посібник / за заг. ред. А. С. Меглаперідзе. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 420 с.
29. Місцеві фінанси [Текст]: підручник / [О. Б. Жихор, О. П. Кириленко, О. М. Тридід та ін.]; за ред. О. Б. Жихор, О. П. Кириленко; Ун-т банк. справи Нац. банку України. - Київ: УБС НБУ, 2015. - 579 с.
30. Міщенко В.І., Коренева О.Г. Банківські операції: Підручник. – 2-ге вид.,перероб. і доп. –К.:Знання, 2007. - 796 с.
31. Облік і аудит у банках: Підручник / А. М. Герасимович, Л. М. Кіндрацька, Т. В. Кривов'яз та ін.; За заг. ред. проф. А. М. Герасимовича. — К: КНЕУ, 2004. — 536 с.
32. Онисько С. М. Страхування: практикум для студентів вищих навчальних закладів освіти : навч. посіб. / С. М. Онисько. – К. : Ліра-К, 2015.
33. Положення про електронні гроші в Україні, затв. Постановою Правління НБУ 04.11.2010 р. №481 зі змінами.
34. Про внесення змін до Закону України «Про страхування»: Закон України 16.11.2006 № 357-V. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/357-16>
35. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 № 222-VIII. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
36. Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту: Закон України від 01.07.2004 р. № 1961-IV. [Електронний ресурс].URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1961-15>
37. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з

державною підтримкою: Закон України від 02.09.2012 р. № 4391-
[Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4391-17>

38. Про страхування: Закон України від 7 березня 1996 р. №85/96-ВР
[Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>

39. Романенко О. Р. Фінанси: підручник для ВНЗ / О. Р. Романенко;
Міністерство освіти і науки України. Київ: центр учбової літератури, 2016. –
310 с.

40. Світлична В. Ю. Гроші і кредит : підручник / В. Ю. Світлична ; Харків.
нац. ун-тміськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М.
Бекетова, 2020. – 191 с.

41. Слободянюк О. В. Фінанси, гроші, кредит : практикум для студентів
денної та заочної форм навчання спеціальності 073 «Менеджмент» /
О. В. Слободянюк, В. О. Котлубай, Г. Ю. Лазарева, І. Ф. Примаченко. –
Одеса : НУ «Одеська юридична академія», 2021. – 106 с.

42. Стойко О. Я. Фінанси: навч. посібник /О. Я. Стойко, Д. І. Дема; за ред.
О. Я. Стойка. – К.: Алерта, 2014. – 432 с.

43. Страхові послуги: лабораторний практикум / Р. В. Пікус, Н. .
Приказюк, Т. П. Моташко, та ін.; за наук. ред. проф. Р. В. Пікус. – К.:
Компринт, 2014. – 268 с.

44. Страхові послуги: навч. посібник / Д. І. Дема, О. М. Віленчук, І. В.
Дем'янюк; за заг. ред. Д. І. Деми. – [2-е вид. перероб. та допов.]. – К. Алерта,
2013. – 526 с.

45. Страхові послуги: підручник у 2 частинах. За ред. В. Д. Базилевича –
К.: Логос, 2014.

46. Сунцова О. О. Місцеві фінанси: навчальний посібник для ВНЗ / О. О.
Сунцова. Київ: Центр учбової літератури, 2016 - 487с.

47. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник для ст-
ів ВНЗ / Г. Б. Тимохова. – К. : Кондор, 2019. - 592 с.

48. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підручник / В. О.
Онищенко, А. Ю. Бережна, Л. О. Птащенко, І. Б. Чичкало-Кондрацька. – К. :
Центр учбової літератури, 2016. – 600 с.

49. Фінанси : навч. посібник / А. В. Базилюк, І. В. Горобінська, О. В.
Жулин, І. О. Карлова та ін.; за наук. ред. А. В. Базилюк – К. : Кондор, 2014. –
348 с.

50. Фінанси для фінансистів: підручник / К. В. Багацька, О. А. Гнатенко, Т.
А. Говорушко та ін. ; за заг. ред. Т. А. Говорушко. – К. : Центр учбової
літератури, 2013. – 612 с.

51. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [О. П. Кириленко, Т.
О. Кізима, В. П. Горин та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. – Тернопіль: Вектор,
2013. – 420 с.

52. Череп А.В., Андросова О.Ф. Банківські операції: Навч. посібник. – К.:
Кондор, 2008. – 410 с.

53. Шеремет О. А. Фінанси для фінансистів: підручник / за заг. ред О. А. Шеремет. – К. Центр учбової літератури, 2013. – 612 с.

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
4. Президент України. : веб-сайт. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/all>.
5. Верховна Рада України: веб-сайт. URL: <https://www.rada.gov.ua>.
6. Комітет Верховної Ради України з питань бюджету : веб-сайт. URL:<http://budget.rada.gov.ua>.
7. Урядовий портал: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.
8. Міністерство фінансів України : веб-сайт. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>.
9. Державна казначейська служба України: веб-сайт. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>.
10. Державна податкова служба України: веб-сайт. URL: <https://tax.gov.ua>.
11. Міністерство економіки України: веб-сайт. URL:<https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.
12. Державна служба статистики України: веб-сайт. URL:<http://www.ukrstat.gov.ua>.
13. Журнал «Урядовий кур'єр: веб-сайт. URL: <http://www.ukurier.gov.ua/http://ukurier.gov.ua/uk>.
14. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL:<http://www.nbuv.gov.ua>.
15. Світовий банк в Україні : веб-сайт. URL:<https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>.
16. Міжнародний валютного фонду (МВФ) : веб-сайт. URL:<https://www.pravda.com.ua/rus/tags/mvf>.

